

LIIKLUSKORRALDAJA IV, V

EESSÕNA

See kutsestandard sisaldab asjaomaste institutsioonide poolt kokkulepitud nõudeid liikluskorraldaja IV ja V kvalifikatsioonile.

Kutsestandardi kavandi koostas Transpordi ja Logistika Kutsenõukogu juurde moodustatud raudtee töörühm koosseisus:

Anto Looken	Raudteeamet
Urmas Lükki	Edelaraudtee AS
Piret Sander	Elektriraudtee AS
Raivo Pütsep	Tallinna Transpordikool
Jolan Ševtsov	Eesti Raudteelaste AÜ
Kaie Piiskop	Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus
Mati Lõhmus	Eesti Raudtee AS

Ajavahemikus 9. oktoober – 27. oktoober 2003. a. viidi läbi kutsestandardi kavandi arvamusküsitlus, millesse kaasati 7 ettevõtte ja koolitaja esindajad Eesti erinevatest piirkondadest.

Liikluskorraldaja IV ja V kutsekvalifikatsiooni sisaldava kutsestandardi lõppredaktsiooni koostamisel on eeltoodud töörühm arvestanud kutsestandardi kavandi kohta arvamusküsitlusel tehtud ettepanekuid ja märkusi.

Liikluskorraldaja IV ja V kutsekvalifikatsiooni sisaldav kutsestandard on koostatud esmakordselt.

Liikluskorraldaja IV ja V kutsekvalifikatsiooni sisaldav kutsestandard on kinnitatud 28. novembril 2003. a. Transpordi ja Logistika Kutsenõukogu otsusega nr. 8.

Kutsestandardis sisalduvad kutsekvalifikatsioonid on kantud kutseregistrisse.

1 KASUTUSALA

- 1) töötajate kvalifikatsiooninõuete määratlemine
- 2) õppekavade, koolitusprogrammide väljatöötamine
- 3) eksaminõuete väljatöötamine, kutsekvalifikatsiooni tõendamine ja hindamine
- 4) aluse andmine rahvusvaheliste kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks

2 TERMINID

2.1 Kutsekvalifikatsioonisüsteemi terminid

Kutsestandard – dokument, mis määrab kindlaks kutsekvalifikatsioonist tulenevad nõuded teadmiste, oskustele, vilumustele, kogemustele, väärtushinnangutele ja isikuomadustele.

Kutsekvalifikatsioon – antud kutsealal nõutav kompetentsuse tase, mida tunnustatakse kas reguleeritud, ajalooliselt või rahvusvaheliselt kujunenud nõuete alusel. Kutsekvalifikatsioonisüsteemis on viis taset, kusjuures I tase on madalaim ja V tase kõrgeim.

I tase – töötaja täidab tööülesandeid ühesuguses olukorras, on omandanud kutsealased oskused ja teadmised enamasti kutsealasel väljaõppel, võib vajada juhendamist töö käigus, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

II tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste omab vilumust ja kogemust, töötab iseseisvalt, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

III tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses ja vahelduvas olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste ning vilumustele ja kogemustele omab meisterlikkust, valmisolekut kutsealaste oskuste ja teadmiste edasiandmiseks, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

IV tase – töötaja täidab analüüsimist ja otsustamist eeldavaid tööülesandeid muutavas olukorras, omab kutsealaseid teadmisi ja oskusi; korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

V tase – töötaja täidab teadmiste laiendamist, probleemide lahendamist, teaduslike teooriate ja mõistete rakendamist, olemasolevate teadmiste analüüsimist, süstematiseerimist ja edasiarendamist ning õpetamist eeldavaid tööülesandeid muutavas olukorras, omab laialdasi kutsealaseid teadmisi ja oskusi, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

Kutseoskused

Üldoskused ja -teadmised – tegevusvaldkondi läbivad nõuded üldistele oskustele ja teadmistele.

Põhioskused ja -teadmised – kutsealal tegutsemiseks vajalikud nõuded oskustele ja teadmistele.

Erioskused ja -teadmised – nõuded oskustele ja teadmistele, mis on seotud spetsialiseerumisega.

Lisaoskused ja -teadmised – soovituslikud oskused ja teadmised, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi või seonduvad lisakvalifikatsiooniga.

Isikuomadused ja võimed – nõuded kutsealal töötamiseks eeldatavatele isiku- ja isiksuslikele omadustele ja füüsilistele võimetele.

Konkreetsete teadmiste ja oskuste tasemete kirjeldused

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.

Kesktaase – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlemine, seoste loomine; mitmekesiste töövõtete valdamine.

Kõrgtaase – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; mitmekesiste keerukate töövõtete valdamine.

2.2 Kutsealased terminid

Vahejaam – väikese teedarenguga jaam, kus toimub rongide vastuvõtmine ja ärasaatmine.

Põhijaam – suure teedarenguga jaam, kus toimub manöövr töö ja rongide koostamine.

Raudteeliiklusalane töökogemus – töötamine alamastme liikluskorraldajana, eriveeremijuhina, rongikoostajana, vedurijuhiabina või vedurijuhina.

Rongidispetšeri piirkond – sõlmjaamade (piirijaamade, sadamajaamade, infrastruktuurivaheliste jaamade) vahele jääv piirkond, mis on raudtee-ettevõtja korraldusega kinnitatud rongidispetšerile liikluse korraldamiseks

3 KUTSESTANDARDIGA SEONDUVAD STATISTILISED KOODID

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori¹ järgi kuulub liikluskorraldaja töö transpordi abitegevuste valdkonda, kood 632.

Ametite Klassifikaatori² järgi kuulub liikluskorraldaja 4. pearühma “Varustus- ja transpordiametnikud”, kood 413.

4 KUTSEKVALIFIKATSIOON

Eesti keeles: Liikluskorraldaja IV, V

Inglise keeles: Traffic controller IV, V

Vene keeles: Организатор движения поездов IV, V

5 KUTSEKIRJELDUS

Liikluskorraldaja IV võib töötada rongidispetšerina väikese liiklusintensiivsusega dispetšertsentralisatsioonita raudteel või dispetšertsentralisatsiooniga raudtee jaamade grupil või raudteel kus ei ole üle 5 jaama.

Liikluskorraldaja V võib töötada rongidispetšerina kõikidel raudteedel.

Liikluskorraldaja töötab raudtee-ettevõtetes või teistes ettevõtetes, kellede omanduses on raudtee infrastruktuuri rajatised või kes on raudtee-operaatorid.

Oma tööülesannete täitmisel juhendab liikluskorraldaja kutsealal kehtivatest ja üldkasutatavatest normdokumentidest, standarditest ning juhenditest.

Töö nõuab tervisliku seisukorra vastavust kutseala nõuetele ning liikluskorraldaja peab järgima üldtunnustatud töökultuuri põhimõtteid.

Liikluskorraldaja tunneb tööohutuse nõudeid, raudtee tehnokasutuseeskirja, raudtee rongiliikluse ja manöövr töö juhendit ning raudtee signalisatsioonijuhendit, rööbastee ehitust, rongiliikluseks kasutatavate side- ja signalisatsioonivahendite kasutamise

¹ Statistical classification of economics activities in the European Community (NACE) eestistatud versioon

² International Standard Classification of Occupations (ISCO-88) eestistatud versioon

korda, manöövritööde korda piirkonna jaamades, piirkonna rongide liiklusgraafikut, piirkonna jaamade tehnikorraldusakte ja nende lisade nõudeid, piirkonna teeprofili, piirkonnas opereerivaid raudtee-operaatoreid ning oskab kasutada piirkonnas olevaid sidevahendeid. Turvanguseadmete olemasolul peab ta oskama kasutada neid seadmeid, sh rikete korral.

Liikluskorraldaja töötab graafiku alusel ning täidab vahetuste ülevõtmise korda.

Liikluskorraldaja :

- korraldab rongiliiklust piirkonnas, sh rongide vastuvõtmist, ärasaatmist ja läbilaskmist;
- korraldab veeremi ümberpaigutusi jaama- ja muudel teedel;
- saades teada liiklusohhtlikust olukorrast ja raudteeõnnetuse korral võtab tarvitusele abinõud ohhtliku koha piiramiseks ja rongi või manöövrikoosseisu peatamiseks;
- täidab kõik rongiliiklusega ja muud tema tööga seotud dokumendid;
- koordineerib tee-, side- ja turvanguala töötajate ning veeremiteenistuse töötajate tegevust;
- vahetab jaamakorraldajatega ja naaberpiirkonna liikluskorraldajaga informatsiooni rongiliiklusest.
- vajaduse korral väljastab veduri- ja eriveeremijuhtidele hoiatusi;
- esitab vagunid tehniliseks teenindamiseks ning kommertsülevaatuseks;
- korraldab õigeaegselt vagunigruppide (rongide) koostamist;

Liikluskorraldaja IV, V on võimeline juhendama sorteermäe- ja jaamakorraldajaid ning manöövridispetšereid, edasi andma oma kutsealaseid oskusi ja teadmisi, juhendama praktikante ja teisi töötajaid.

Liikluskorraldaja kutse eeldab visuaalset mälu, loogilist mõtlemist, koordinatsiooni- ja üldistusvõimet, arenenud vastutustunnet ning koostöövalmidust. Vajalik on vaimne ja füüsiline sobivus. Liikluskorraldaja läbib perioodiliselt tervise- ja teadmiste kontrolli.

Liikluskorraldaja IV kvalifikatsiooni taotlemiseks on vajalik

- 1) raudteealane kõrgharidus, kutsealane koolitus ja vähemalt 3- kuuline raudteeliiklusalane töökogemus piirkonna põhijaamas.
- 2) kutsekeskharidus (raudteealane), kutsealane koolitus ja vähemalt 1- aastane raudteeliiklusalane töökogemus piirkonna põhijaamas või
- 3) liikluskorraldaja III kvalifikatsioon, keskharidus, kutsealane koolitus ja vähemalt 1- aastane raudteeliiklusalane töökogemus piirkonna põhijaamas.

Liikluskorraldaja V kvalifikatsiooni taotlemiseks on vajalik

- 1) raudteealane kõrgharidus, kutsealane koolitus ja vähemalt 1- aastane raudteeliiklusalane töökogemus piirkonna põhijaamas või
- 2) kutsekeskharidus (raudteealane), kutsealane koolitus ja vähemalt 5- aastane raudteeliiklusalane töökogemus piirkonna põhijaamas või

Kutseeksami tingimused täpsustatakse kutseomistamise korras

6 KUTSEOSKUSNÕUDED

6.1 Üldoskused ja -teadmised

6.1.1 Majandus – kesktase

6.1.2 Õigusaktid – kesktase

- 1) kutsealaga seotud õigusaktid
- 2) tööõigus

6.1.3 Töökeskkonna ohutus

- 1) tööohutus, -tervishoid ja -hügieen
 - 2) tuleohutus
 - 3) keskkonnakaitse
 - 4) jäätmekäitlus
 - 5) esmaabi
- 6.1.4 Keeleoskus (vt lisa A)
- 1) eesti keel – kõrgtase
 - 2) vene keel – kesktase
- 6.1.5 Suhtlemine – kesktase
- 6.1.6 Klienditeenindus - kesktase
- 6.1.7 Organisatsiooni käitumine ja töögrupi juhtimine – kesktase
- 6.1.8 Arvuti kasutamise oskus - AO1-AO5; AO7 (punktid 1, 3, 5) (vt lisa B)
- 6.1.9 Kutse-eesitika

6.2 Põhioskused ja -teadmised

- 6.2.1 Ülderialased oskused ja teadmised
- 1) kutsealased mõisted eesti ja vene keeles
 - 2) tehnokasutuseeskirja ja juhendite tundmine
 - 3) sidevahendite kasutamine
- 6.2.2 Rongide vastuvõtmise, ärasaatmise ja läbilaskmise korraldamine
- 6.2.3 Rongide liikluse ja manöövr töö korraldamine
- 6.2.4 Tegutsemise eriolukordades
- 6.2.5 Turvanguseadmete hooldus ja tegutsemise rikke korral
- 6.2.6 Töö korraldamine turvanguseadmete rikete korral
- 6.2.7 Rongiliikluse korraldamine signaalsüsteemi- ja sidevahendite rikke korral
- 6.2.8 Takistus- ja töökohtade piiramine
- 6.2.9 Seisva veeremi piiramise kord jaamades
- 6.2.10 Ohtlike kaupade veo eeskirjad
- 6.2.11 Ebagabariitsete veoste veo eeskirjad
- 6.2.12 Tegutsemise raudteeõnnetuse või liiklusohtliku olukorra tekkimisel
- 6.2.13 Tegutsemise tööõnnetuse korral
- 6.2.14 Töökohal kasutatavad arvutiprogrammid

6.3 Lisaoskused ja -teadmised

- 6.3.1 Kaubavedu ja kommertstöö raudteel

6.4 Isikuomadused ja võimed

- 1) füüsilise koormuse taluvus
- 2) pingetaluvus
- 3) liigutuste täpsus, hea koordineerimine
- 4) loogiline mõtlemine
- 5) visuaalne mälu
- 6) kontsentreerumisvõime
- 7) suhtlemis- ja koostöövalmidus
- 8) iseseisvus ja otsustusvõime
- 9) kohanemisvõime
- 10) täpsus ja korrektsus
- 11) kohusetundlikkus
- 12) kavandamisoskus

7 KEHTIVUSAEG

Kutsestandard kehtib 4 aastat. Vastavalt vajadusele võib standardit muuta enne standardi kehtivusaja lõppu.

KEELTE OSKUSTASEMETE KIRJELDUSED

Alljärgnevides nõuetes on lähtunud Eesti Vabariigi keeleseaduses kasutatavatest keeleoskustasemetest, laiendades samad nõuded võõrkeelele.

Eristatakse kolme keeleoskustaset:

Algtase – keele piiratud suuline ja elementaarne kirjalik oskus. Isik tuleb toime tuttavates keelekasutusolukordades, saab aru selgest kõnest igapäevaelu puudutavatel teemadel, mõistab üldjoontes lihtsama teksti sisu ning oskab täita lihtsaid tüüpdokumente ja kirjutada lühikesi tarbetekste.

Kesktase – keele suuline ja piiratud kirjalik oskus. Isik tuleb toime mitmekesisetes keelekasutusolukordades, saab aru normaalse tempoga kõnest, mõistab raskusteta igapäevaelu kajastavate tekstide sisu, suudab kirjutada oma tegevusvaldkonda puudutavaid tekste.

Kõrgtase – keele suuline ja kirjalik oskus. Isik väljendab ennast vabalt, sõltumata keelekasutusolukorrast, saab aru ka kiire tempoga kõnest, mõistab raskusteta keerulisemate tekstide sisu, suudab kirjutada stiililt ja funktsioonilt erinevaid tekste.

ARVUTI KASUTAMISE OSKUS

Arvutikasutaja oskustunnistus – AO (ECDL/ICDL – The European Computer Driving Licence/The International Computer Driving Licence) tõendab selle omaja praktilisi põhioskusi laiatarbe tarkvara kasutamisel. (AO tunnistuse omamine ei ole kutsekvalifikatsiooni taotlemisel kohustuslik.)

7 moodulit:

AO1 – Infotehnoloogia põhimõisted ja infoühiskond

AO2 – Arvuti kasutamine ja failihaldus

AO3 – Tekstitöötlus

AO4 – Tabelitöötlus

AO5 – Andmebaasid

AO6 – Esitlus

AO7 – Informatsioon ja kommunikatsioon

AO1 INFOTEHNOLOOGIA PÕHIMÕISTED JA INFOÜHISKOND

1. Põhimõisted
2. Riistvara
3. Mälu
4. Tarkvara
5. Arvutivõrgud
6. Arvutid igapäevaelus
7. Infotehnoloogia ja ühiskond
8. Turvalisus, õiguskaitse ja seadusandlus
9. Infotehnoloogia ja Eesti

AO2 ARVUTI KASUTAMINE JA FAILIHALDUS

1. Elementaarioskused
2. Töölaud
3. Failihaldus
4. Failide lihtne redigeerimine
5. Prindihaldus

AO3 TEKSTITÖÖTLUS

1. Alustamine
2. Põhioperatsioonid
3. Kujundamine (vormindamine)
4. Dokumendi viimistlemine
5. Printimine
6. Muud oskused

AO4 TABELITÖÖTLUS

1. Elementaarioskused
2. Põhioperatsioonid
3. Valemid ja funktsioonid
4. Kujundamine (vormindamine)
5. Diagrammid ja objektid
6. Printimine

AO5 ANDMEBAASID

1. Alustamine
2. Andmebaasi loomine
3. Vormi kasutamine
4. Informatsiooni otsimine
5. Aruanded

AO6 ESITLUS

1. Elementaarskused
2. Põhitegevused
3. Vormindamine
4. Graafika ja diagrammid
5. Printimine ja levitamine
6. Slaidiseansi efektid
7. Slaidiseansi vaatamine

AO7 INFORMATSIOON JA KOMMUNIKATSIOON

1. Veebi kasutamise elementaarskused
2. Veebis navigeerimine
3. Otsing veebis
4. Järjehoidjad (bookmarks)
5. Elektronposti kasutamise elementaarskused
6. Kirjavahetus
7. Adresseerimine
8. Postkasti haldamine
9. Listid ja uudisgrupid